

Konstytucją. Przeciw przyjęciu tej uchwały głosowali tylko posłowie SLD, z wyjątkiem posła Z. Siemiątkowskiego, przewodniczącego Komisji Nadzwyczajnej.

Innym zadaniem, którego Komisja Nadzwyczajna nie mogła jeszcze wykonać, jest ustalenie zgodności Konkordatu z projektem nowej konstytucji. Debaty nad tym projektem na posiedzeniach plenarnych Komisji Konstytucyjnej toczą się dość wolno.

8. W dyskusji nad referatem zwrócono uwagę na wadliwość orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, uznającego uchwałę sejmu z 1 lipca 1994 r. za akt konkretny, oraz stwierdzono, iż trudności, na jakie napotyka ratyfikacja Konkordatu, mają charakter polityczny.

KS. ANTONI DĘBIŃSKI

KONFERENCJA NAUKOWA  
NT. „KARA ŚMIERCI W STAROŻYTNYM RZYMIE”  
(Lublin, 18 listopada 1994 r.)

Dnia 18 listopada 1994 r. w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie odbyła się jednodniowa konferencja naukowa, poświęcona problematyce kary śmierci w starożytnym Rzymie, zorganizowana przez Zakład Historii Starożytnej i Zakład Prawa Rzymskiego UMCS. W konferencji wzięli udział pracownicy naukowcy z Warszawy (UW), Torunia (UMK), Bochum i Lublina (KUL i UMCS). Konferencja ta stanowiła drugą z kolei (pierwsza pt. „Prawo karne w starożytnym Rzymie” została zorganizowana 21 maja 1993 r.) lubelską sesję naukową, poświęconą rzymskiemu prawu karnemu.

Obrady otworzył i przybyłych na sympozjum powitał dyrektor Instytutu Historii UMCS, prof. Tadeusz Radzik. W swoim przemówieniu wspomniął on zmarłego w lipcu 1994 r. Tadeusza Łoposzko, profesora historii starożytnej, który był współorganizatorem obu konferencji.

Pierwsze z wystąpień w czasie konferencji w sposób ogólny wprowadzały w problematykę kary śmierci w starożytności. Prof. Władysław Bojarski (UMK) mówił na temat kary głównej w prawach antycznych: w prawie sumeryjskim, babilońskim, egipskim, greckim i żydowskim. Z kolei dr Ryszard Pankiewicz (Bochum) przedstawił funkcje kary śmierci (sakralne, odnawiająco-oczyszczające, ekspiacyjne) w społeczności rzymskiej.

Poglądy filozoficzno-prawne starożytnych pisarzy o karze śmierci były przedmiotem kolejnych referatów. I tak prof. Marek Kuryłowicz (UMCS) mówił o poglądach Seneki Starszego, mgr Marzena Dyjakowska (KUL) zaś – o poglądach Cycerona na temat kary śmierci. Dr Henryk Kowalski (UMCS), głównie na podstawie mowy Cycerona, przedstawił prawne i filozoficzne aspekty kary śmierci w procesie Katylinarczyków. Prof. Witold Wołodkiewicz (UW) rozważał obraz kary śmierci w Rzymie w świetle poglądów encyklopedystów francuskich na przykładzie *Encyklopedii Diderota*.

Kolejnym zagadnieniem była kara śmierci jako sankcja orzekana przez ustawodawstwo cesarskie za niektóre przestępstwa religijne. Ks. dr Antoni Dębiński (KUL) mówił o karze śmierci jako sankcji w przypadku herezji, apostazji i niektórych zachowań Żydów i pogan, dr Wiesław Mossakowski (UMK) zaś – za naruszenie azylu Kościoła. Z kolei mgr Ewa Gajda (UMK) dokonała analizy ustawodawstwa cesarskiego, nakładającego karę główną na manichejczyków, grupę religijną ściganą w starożytności szczególnie surowo.

Przedmiotem drugiej, popołudniowej części obrad był problem wykonania kary głównej w starożytnym Rzymie. Wprowadzenie do tej problematyki stanowił referat dr Elżbiety Żak (UMCS) o różnych sposobach wykonywania *poena capitis*: kara worka (*poena cullei*), powieszenie na widłach (*furca*), ukrzyżowanie (*crux*) spalenie żywcem i wydanie dzikim zwierzętom (*damnatio ad bestias*).

Dalsze referaty omawiały wykonywanie kary głównej za określone przestępstwa. O stosowaniu kary śmierci w armii rzymskiej w okresie wojen punickich mówił mgr Stanisław Ducin (UMCS), a dr Andrzej Sokala (UMK) – o karach za przestępstwo stręczycielstwa (*lenocinium*). Przedmiotem opracowania dra Krzysztofa Amielańczyka (UMCS) była kara śmierci za zabójstwo (*poena legis Corneliae*). Dr Dariusz Słapek (UMCS) omówił karę wydania dzikim zwierzętom (*damnatio ad bestias*) jako jeden z elementów *venationes*, widowisk, na które składały się walki zwierząt oraz walki ludzi ze zwierzętami.

KS. ANTONI DĘBIŃSKI

MIĘDZYNARODOWA SESJA NAUKOWA  
„PRAWO RZYMSKIE A WSPÓŁCZESNOŚĆ”  
(Warszawa–Popowo, 3–5 grudnia 1994 r.)

W dniach 3–5 grudnia 1994 r. odbyła się międzynarodowa sesja naukowa nt. „Prawo rzymskie a współczesność”, zorganizowana przez Uniwersytet Warszawski i Komitet Nauk o Kulturze Antycznej PAN. Sesja – stanowiąc kolejny, doroczny zjazd naukowy romanistów – miała charakter szczególny, gdyż została poświęcona zmarłemu 3 kwietnia 1994 r. Henrykowi Kupiszewskiemu, profesorowi prawa rzymskiego, ambasadorowi RP przy Stolicy Apostolskiej. Nazwa sesji, wskazująca jej tematykę, została zaczerpnięta z tytułu książki opublikowanej kilka lat temu przez prof. Henryka Kupiszewskiego<sup>1</sup>.

Sesja składała się z dwóch części. Pierwsza odbyła się w Uniwersytecie Warszawskim dn. 3 grudnia 1994 r.; część druga (w dn. 4–5 grudnia 1994 r.) miała miejsce w

---

<sup>1</sup> H. K u p i s z e w s k i, *Prawo rzymskie a współczesność*, Warszawa 1988.